

Brüssel, 28. mai 2021
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0206(COD)

6980/2/21
REV 2 ADD 1

FSTR 25
SOC 143
SAN 140
CADREFIN 131
CODEC 367
PARLNAT 123

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013

- Nõukogu põhjendused
- Vastu võetud nõukogu poolt 27. mail 2021

I. SISSEJUHATUS

1. 30. mail 2018 esitas komisjon ettepaneku Euroopa Sotsiaalfond+ määruse (ESF+ määrus) kohta¹, mis on osa ühtekuuluvuspoliitika õigusaktide paketist aastateks 2021–2027. ESF+ määruse üldine poliitiline eesmärk on aidata luua toimivam ja vastupidavam „sotsiaalne Euroopa“ ja rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast ning edendada sotsiaalvaldkonna ja tööhõivealaseid prioriteete, mida toetab Euroopa majandusjuhtimise protsess. Pärast COVID-19 pandeemia puhkemist ning osana muudetud mitmeaastasest finantsraamistikust 2021–2027 ja taastepaketist esitas komisjon 28. mail 2020 mitu muudatusettepanekut 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika õigusaktide paketi, sealhulgas ESF+ määruse muutmiseks².
2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse esialgse ettepaneku kohta vastu 17. oktoobril 2018³ ning muudetud ettepaneku kohta 18. septembril 2020⁴.
3. Regioonide Komitee võttis oma arvamuse esialgse ettepaneku kohta vastu 5. detsembril 2018⁵ ja muudetud ettepaneku kohta 14. oktoobril 2020⁶.
4. Euroopa Parlament võttis oma seisukoha ESF+ määruse kohta vastu esimesel lugemisel 4. aprilli 2019. aasta täiskogu istungil.
5. Struktuurimeetmete tööühm vaatas ESF+ määruse ettepaneku läbi mitmel Bulgaaria, Austria, Rumeenia, Soome, Horvaatia, Saksamaa ja Portugali eesistumise ajal toimunud koosolekul.

¹ Dok ST 9573/18 + ADD 2.

² Dok ST 8394/20.

³ ELT C 62, 15.2.2019, lk 165.

⁴ ELT C 429, 11.12.2020, lk 245.

⁵ ELT C 86, 7.3.2019, lk 84.

⁶ ELT C 440, 18.12.2020, lk 191.

6. Alaliste esindajate komitee kinnitas 3. aprillil 2019 esialgsed osalised läbirääkimisvolitused⁷. 22. juulil 2020 kinnitas alaliste esindajate komitee veel täiendavad osalised volitused läbirääkimiste pidamiseks Euroopa Parlamendiga ESF+ määrust käsitleva komisjoni muudetud ettepaneku üle⁸. Lisaks ajakohastas alaliste esindajate komitee 5. oktoobril 2020 osalisi läbirääkimisvolitusi⁹, et võtta arvesse Euroopa Ülemkogu 17., 18., 19., 20. ja 21. juuli 2020. aasta erakorralisel kohtumisel vastu võetud Euroopa Ülemkogu järeldusi mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ja taastepaketi kohta.
7. Nende volituste alusel pidasid eesistujariigid Soome, Horvaatia, Saksamaa ja Portugal institutsioonidevahelisi läbirääkimisi, mis viidi lõpule 2021. aasta veebruaris.
8. Euroopa Parlamendi tööhõive- ja sotsiaalkomisjon kiitis institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemused heaks 4. märtsil 2021. 5. märtsil 2021 saatis tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni esimees nõukogu eesistujariigile kirja, milles märkis, et ta soovib täiskogul nõukogu seisukoha parlamendi teisel lugemisel ilma muudatusettepanekuteta heaks kiita pärast seda, kui see on õiguskeeleliselt viimistletud.
9. Eespool nimetatud kokkulepet arvesse võttes ja pärast õiguskeelelist viimistlemist võttis nõukogu 27. mail 2021 vastu oma esimese lugemise seisukoha vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 294 sätestatud seadusandlikule tavamenetlusele.

II. EESMÄRK (ARTIKLID 3 JA 4)

10. Kooskõlas muu hulgas ELi toimimise lepingu artiklitega 149, 153, 164 ja 175 on ESF+ eesmärk toetada liikmesriike ja piirkondi, et saavutada suur tööhõive, õiglane sotsiaalkaitse ning oskustega ja vastupidav tööjõud, samuti kaasavad ja sidusad ühiskonnad, mille eesmärk on kaotada vaesus ja viia ellu Euroopa sotsiaalõiguste sambas sätestatud põhimõtted. Samal ajal toetab ESF+ liikmesriikide juba olemasolevaid poliitikameetmeid eespool nimetatud valdkondades, täiendab neid ja lisab neile väärtust.

⁷ Dok 7982/19.

⁸ Dok 9431/20.

⁹ Dok 10881/20.

11. ESF+ toetab järgmisi erieesmärke:

- a) parandada kõigi tööotsijate jaoks töölesaamisvõimalusi ja aktiveerimismeetmete kättesaadavust;
- b) ajakohastada tööturuasutusi ja -teenuseid, et hinnata ja prognoosida vajalikke oskusi;
- c) edendada tööturul osalemise soolist tasakaalu, võrdseid töötingimusi ning paremat töö- ja eraelu tasakaalu;
- d) edendada töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemist muutustega ning aktiivse ja tervena vananemist;
- e) muuta haridus- ja koolitussüsteemid kvaliteetsemaks, kaasavamaks, tõhusamaks ja tööturule vastavamaks;
- f) edendada eelkõige ebasoodsas olukorras olevate rühmade võrdset juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja koolitusele ning sellise hariduse ja koolituse läbimist;
- g) edendada elukestvat õpet;
- h) soodustada aktiivset kaasamist, et edendada võrdseid võimalusi, mittediskrimineerimist ja aktiivset osalemist;
- i) edendada kolmandate riikide kodanike, sealhulgas rändajate sotsiaal-majanduslikku lõimimist;
- j) edendada tõrjutud kogukondade sotsiaal-majanduslikku lõimimist;
- k) parandada võrdset ja õigeaegset juurdepääsu kvaliteetsetele, kestlikele ja taskukohastele teenustele; ajakohastada sotsiaalkaitstesüsteeme; parandada tervishoiusüsteemide ja pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavust, tõhusust ja vastupanuvõimet;
- l) edendada vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste sotsiaalset lõimimist;
- m) vähendada materiaalsel puudust, andes toidu- või esmast materiaalsel abi enim puudust kannatavatele isikutele.

Lisaks eespool nimetatud erieesmärkidele aitab jagatud eelarve täitmist järgiv ESF+ haru kaasa ka ühissätete määruse artiklis 5 sätestatud poliitikaeesmärkide saavutamisele.

12. Kui see on tingimata vajalik, võib ESF+ ajutise meetmena toetada erandlikele või ebataavalistele oludele reageerimiseks lühendatud tööaja kavade rahastamist (ilma nõudeta, et neid tuleks kombineerida aktiivsete meetmetega) ning tervishoiu kättesaadavust, sealhulgas nende jaoks, kes ei ole otseselt sotsiaal-majanduslikult haavatavad.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

a) Jagatud eelarve täitmist järgiv rakendamine (artiklid 7–24)

13. Nõukogu esimese lugemise seisukohas luuakse hea tasakaal erinevate ESF+ erieesmärkide vahel, mis kajastavad peamisi sotsiaalseid probleeme, millega Euroopa praegu Euroopa sotsiaalõiguste samba kontekstis silmitsi seisab, ning valdkondliku keskendamise nõuete vahel, millega nähakse ette vajalik toetus kaasseadusandjate poolt kindlaks määratud põhivaldkondadele (laste vaesus, sotsiaalne kaasatus, noorte töötus, enim puudust kannatavate isikute toetamine ning sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse suurendamine).
14. Sellega seoses nähakse ESF+ vahendite temaatilise keskendamise osas saavutatud kokkuleppes (artikkel 7 ja osaliselt artikkel 9) ette, et:
 - liikmesriigid eraldavad vähemalt 25% oma ESF+ vahenditest, mille puhul järgitakse jagatud eelarve täitmist, sotsiaalse kaasatuse soodustamiseks;
 - liikmesriigid, kus Eurostati andmetel ületas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate alla 18aastaste laste määr ajavahemikul 2017–2019 liidu keskmist, eraldavad vähemalt 5% oma ESF+ vahenditest, mille puhul järgitakse jagatud eelarve täitmist, kõnealustele tegevustele;
 - liikmesriigid, kus Eurostati andmetel ületas mittetöötavate ja mitteõppivate 15-29aastaste noorte määr ajavahemikul 2017–2019 liidu keskmist, eraldavad vähemalt 12,5% oma ESF+ vahenditest, mille puhul järgitakse jagatud eelarve täitmist, kõnealustele meetmetele;

- liikmesriigid eraldavad vähemalt 3% oma ESF+ vahenditest, mille puhul järgitakse jagatud eelarve täitmist, selleks, et võidelda sotsiaalse tõrjutuse seisukohast kõige tõsisemate äärmise vaesuse vormidega, nagu kodutus, laste vaesus ja toidupuudus;
 - liikmesriigid eraldavad igas programmis oma ESF+ vahenditest, mille puhul järgitakse jagatud eelarve täitmist, asjakohase summa sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse suurendamiseks. Need liikmesriigid, kellele on esitatud selles valdkonnas riigipõhine soovitus, eraldavad selleks otstarbeks vähemalt 0,25% ESF+ vahenditest.
15. Olukorras, kus innovatsioonil ja riikidevahelisel koostööl sotsiaalvaldkonnas on üha olulisem roll, toetavad liikmesriigid ka sotsiaalse innovatsiooni ja sotsiaalse eksperimenteerimise meetmeid, tugevdades partnerlustel põhinevaid alt üles lähenemisviise (artikkel 14), ning neil on ka võimalus edendada ja toetada riikidevahelisi koostöömeetmeid ESF+ mis tahes erieesmärgi raames (artikkel 15).
 16. Samal ajal selgitatakse jagatud eelarve täitmist järgiva ESF+ haru raames, mis liiki toetus ei ole rahastamiskõlblik (artikkel 16). Toetada ei saa maa ja kinnisvara ning taristu ostu. Lisaks ei ole rahastamiskõlblik mööbli, varustuse ja sõidukite ost, välja arvatud juhul, kui selline ost on vajalik tegevuse eesmärgi saavutamiseks, esemed on täiesti amortiseerunud või asjaomaste esemete ost on majanduslikult kõige soodsam toimimisviis.
 17. III peatükis (artiklid 18–24) keskendutakse üksnes endise enim puudust kannatavate isikute jaoks mõeldud Euroopa abifondi (FEAD) materiaalsele abile, hõlmates toetuse andmise põhimõtteid, aruandlusnorme, rahastamiskõlblikkust, näitajaid ja auditeerimist seoses materiaalsel puudust käsitlevate ESF+ meetmetega. Nõukogu esimese lugemise seisukohas on jäetud alles kõnealuse peatüki puhul komisjoni ettepaneku struktuur, säilitades ühtse lähenemisviisi ja mitte kehtestades rangemaid norme (nt näitajaid käsitlevate andmete esitamise või kontrollijälje eeskirjade osas) seda liiki toimingutele, millel on madalamad osaluskindlused ja mis tekitavad seega vähem halduskoormust.

b) Otsest ja kaudset eelarve täitmist järgiv rakendamine (artiklid 25–36)

18. Nõukogu esimese lugemise seisukoht tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru kohta sisaldab sätteid, mis käsitlevad tegevuseesmärke, rahastamiskõlblikke meetmeid ja üksusi, assotsieerunud kolmandaid riike, ELi rahastamise vorme ja liidu finantshuvide kaitset ning muid rakendusküsimusi (nt tööprogramm, seire ja aruandlus, hindamine, auditid, teave, teabevahetus ja avalikustamine).
19. Tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru tegevuseesmärgid on järgmised (artikkel 25):
- a) arendada kvaliteetseid võrreldavaid analüütilisi teadmisi;
 - b) hõlbustada tõhusat ja kaasavat teabejagamist, vastastikust õppimist ja hindamist ning dialoogi asjakohase poliitika alal;
 - c) toetada sotsiaalset eksperimenteerimist ja suurendada asjakohaste sidusrühmade suutlikkust;
 - d) hõlbustada töötajate vabatahtlikku geograafilist liikuvust ja suurendada tööhõivevõimalusi;
 - e) toetada sellise turukeskkonna arendamist, mis on seotud vastasutatud või kasvuetapis olevate mikroettevõtjate mikrorahastamisega;
 - f) toetada liidu tasandi võrgustike loomist ja dialoogi asjakohaste sidusrühmadega ja nende vahel ning aidata suurendada nende institutsioonilist suutlikkust;
 - g) toetada sotsiaalsete ettevõtete arendamist ja sotsiaalsete investeeringute turu arengut;
 - h) anda suuniseid Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamiseks vajaliku sotsiaaltaristu arendamiseks;
 - i) toetada riikidevahelist koostööd, et kiirendada uuenduslike lahenduste ülekandmist ja soodustada nende ulatuslikumat kasutuselevõttu; ning
 - j) toetada asjakohaste rahvusvaheliste sotsiaal- ja tööstandardite rakendamist.

20. Tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni harust võib toetada ka järgmisi meetmeid (artikkel 26):
- a) analüütiline tegevus, mis on muu hulgas seotud kolmandate riikidega;
 - b) poliitika rakendamine;
 - c) suutlikkuse suurendamine;
 - d) teabevahetus ja teabe levitamine.

c) Muud sätted (artiklid 37–42)

21. Lisaks muudes seadusandlikes aktides sisalduvatele standardsätetele, nagu näiteks delegerimise ja komiteemenetlustega (käesoleval juhul jagatud eelarve täitmise alla kuuluva ESF+ puhul) seotud sätted, tagab nõukogu esimese lugemise seisukoht artikliga 39 ELi toimimise lepingu artikli 163 alusel loodud komitee kaasamise, kes võib esitada arvamusi asjakohaste ESF+ teemade kohta ja moodustab iga ESF+ haru jaoks töörühmad.
22. Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, leitakse nõukogu esimese lugemise seisukohas (artikkel 42), et määrust on asjakohane kohaldada tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru suhtes tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.

IV. KOKKUVÕTE

23. Nõukogu esimese lugemise seisukoht väljendab nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel peetud läbirääkimiste tulemusel ja komisjoni toetusel saavutatud kompromissi.
24. Nõukogu usub, et tema esimese lugemise seisukoha tekst on tasakaalustatud ja täidab kõik ESF+ määruse eesmärgid.